

ЭЛЕКТРОН ЎҚУВ РЕСУРСЛАРИДАН ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ИШЛАРИДА ФЙДАЛАНИШ АФЗАЛЛИКЛАРИ

М.Х.Алламбергенова - педагогика фанлари номзоди, доцент

Ж.И.Жугинисова - катта ўқитувчи

Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институтини

Э.М.Казбекова – магистрант

Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университети

Таянч сўзлар: мактабгача ёшдаги болалар, ахборот, шакллантириш, компетенция, дастур, интерактив, машғулотлар, ман-тикий топшириқлар, билим, кўникма ва малакалар.

Ключевые слова: дошкольники, информация, формирование, компетенция программа, интерактив, занятия, логические за-дания, знания, умения и навыки.

Key words: preschoolers, information, formation, competence, program, interactive, classes, logical tasks, knowledge, skills and skills.

2017 йилнинг 30 сентябрь куни Шавкат Мирзиёев Мактабгача таълим вазирлигини ташкил этиш тўғрисидаги фармонга имзо чеккан эди. Бу вазирликни ташкил этишдан асосий мақсад мактабгача таълим соҳасида ягона давлат сиёсатини амалга ошириш [1]. Мактабгача таълим тизимининг қанчалик муҳим аҳамиятга эга эканини Президентимизнинг боғча тарбиясини олган бола билан боғчага бормаган боланинг фикрлаш даражаси ўртасидаги фарқ хусусидаги фикрларидан ҳам билиш мумкин.

Ўзбекистонда биринчи марта барча мактабгача таълим муассасаларига мавзувий режалаштирилган таълим дастури тарқатилди. Таълим жараёнига энди кириб келаётган кичик ёшли болаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш тамойили асосида ишлаб чиқилган янги дастур «Илк қадам» деб номланди.

«Илк қадам» деб номланган янги дастурда таълим-тарбия жараёнига замонавий таълим дастурлари ва технологияларини татбиқ этишни асосий меъзон сифатида белгиланган. Бу дастурда белгиланган вазифаларни амалга ошириш учун тарбиячи ва болалар учун янги ўқув-методик ва дидактик адабиётларни тайёрлаш зарурияти келиб чиқади. Мактабгача таълим муассасаларида таълимий фаолиятни ташкил этишда билимларни ўзлаштириш бошқача айтганда янги ахборотлар билан танишиш ва уларни англаш ҳамда ўзлаштириш кўникмаларини ҳосил қилиш замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва зарур техник воситалар ёрдами асосида таъминланади.

Мактабгача таълим қатор тамойилларга асосланади. Бу тамойиллар қўйидагилардан ташкил топиши мумкин: 1. Мактабгача таълим тарбияланувчиларининг эҳтиёжлари ва индивидуал хусусиятларини ҳисобга олиши. 2. Мактабгача таълим боланинг психомотор, лингвистик ва когнитив ривожланишини қўллаб-қувватлаши, ўзини ижтимоий муҳитга мослашиш ва бошланғич таълимга тайёрлаши. 3. Мактабгача таълим болаларнинг муносабатларни ўрнатиш ва ҳамкорликда ишлаш, ўзаро ҳурмат, жавобгарлик ҳисси, чидамлилик ва ҳайрихоҳлик туйғуларини ривожлантиришга ҳизмат қилиши. 4. Ўйинли таълим технологиясидан фойдаланишни ўқитишнинг асосий методи этиб белгилаш. Барча амаллар ўйинли хусусиятга эга бўлиши болаларга қўлай муҳитни яратади. 5. Она тилини ўрганиш орқали нутқни ривожлантириш ва сўзлаш базисини кенгайтириш. Бола ёшлигидан тўғри сўзлаш ва ёзиш кўникмасини эгаллайди. 6. Болаларнинг ижодий тафаккури ва танкидий фикрлаш кўникмаларини ривожлантириш орқали ўзлигини англаш ва намоён этиш хусусиятларини шакллантириш. 7. Дастурни амалга оширишда оила шароити ва яшаш муҳити имкониятларини ҳисобга олиш. 8. Мактабгача таълим боланинг соғлом ривожланиши ва самарали натижага эришишини таъминлаши зарур.

Мактабгача таълим муассасаларида таълим ва тарбияни амалга ошириш ва билим, кўникмаларни шакллантиришда замонавий ўқув воситаларини яратиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан асосийси

ҳисобланади. Ушбу вазифани бажаришда замонавий ахборот-коммуникацион технология имкониятларидан кенг фойдаланиш зарур. Чунки бугунги куннинг болалари ахборотлашган жамият ва техникавий асрда улғаяётган ва тарбияланаётган шахслардир. Ушбу омилни ҳисобга оладиган бўлсак таълимий воситалар яратишда ва ахборотлар билан ишлаш кўникмаларини шакллантиришда янги ўқув адабиётларини яратиш мақсадга мувофиқдир. Яратиладиган ўқув ахборотлари таълим ва тарбияни комплекс амалга ошириш имконини бериши зарур. Ривожланган давлатлар тажрибасини ўрганганимизда мактабгача ёшдаги болалар таълим-тарбиясини ташкил этишда мультимедия технологиясидан фойдаланиш ўзига хос хусусиятга эгаллиги исботланган. Бу хусусиятларни ўрганиш дидактик материалларни тайёрлаш ва ундан таълим жараёнида фойдаланиш педагогик ҳамда психологик таъсир этиш усулларини ўрганишни талаб қилади.

Шуниунгдек, давлат талабларида кичик ва мактаб ёшигача бўлган болаларни беш йўналишда ривожлантириш кераклиги кўрсатилган. Бу беш йўналишни ривожлантириб, ҳар бир бола 4 компетенцияга эга бўлади ва 1-синфга чиқишга мотивация олади. «Илк қадам» таълим дастурида 3.1. бандида Мактабгача ёшдаги (6-7 ёш) боланинг умумий муҳим компетенциялари белгилаб берилган:

Коммуникатив компетенция – мулоқот воситаларидан турли вазиятларда фойдалана билиш кўникмаси.

Ўйин компетенцияси – боланинг ўйин жараёни ва уни ташкил қилишда тажриба, билим ва кўникмалардан ижодий фойдаланиши. Ўқув-тарбиявий жараён учун асос ҳисобланади.

Ижтимоий компетенция – ҳаётий вазиятларда катталар ва тенгдошлар билан мулоқотда ахлоқ қоидалари ва меъёрларига риоя қилган ҳолда ўзини тута олиш маҳорати.

Билиш компетенцияси – атрофдаги оламни онгли равишда идрок қилиш ва олинган билим, кўникма, малака ва қадриятлардан ўқув ва амалий вазифаларни ҳал қилиш учун фойдаланиш [2].

Болалардаги ушбу компетенцияларни шакллантиришда ахборот коммуникация технологияларидан фойдаланиш бир канча ижобий натижаларга олиб келади.

Ушбу нуқтай назардан бугунги кунда мактабгача таълим тарбияланувчилари учун ўқув адабиётларини яратишда кўргазмалик тамойилига кўпроқ эътибор бериш керак. Биз ҳам бу соҳада олиб бораётган тадқиқотларимизда ушбу назария нуқтай назаридан ёндашишни маъқул топдик. Мактабгача таълим дастури тарбияланувчиларнинг 5-7 ёшли гуруҳдаги болаларга таълим беришни назарда тутди.

Яратилган электрон ўқув мажмуада тарбия масаласига ҳам алоҳида ўрин ажиратилган бўлиб, ватанга бўлган муҳаббат туйғуси, ўз ватанининг рамзий белгилари билан танишиш, болалар ижодкорлигини ривожлантиришда қўшиқлар тўпламидан ва халқ

эртақларини эшитиб инсоний фазилатларни шакллантиришга хизмат қилувчи тарбиявий ишларни ташкил этувчи бўлимларни ўзида мужасамлайди.

Демак тарбияланувчи нафақат билим ва кўникмаларни эгаллаши балки компетентли шахс бўлиб вояга етиши белгилаб берилган. Айнан ушбу мақсадга эришишни назарда тутиб тарбияланувчилар учун ўқув методик мажмуа шаклидаги таълимий ўқитиш воситаси зарур деб ҳисоблаймиз ва кўидагича ўзимизнинг мажмуамизни таклиф этамиз.

Бу мажмуада ўқув дастуридан тартиб тарбиячи ва тарбияланувчилар учун ўқув услубий маълумотлар жойлаштирилган. Ўқув мажмуа 3 функционал таълимий, тарбиявий ва назорат қилувчи бўлимлардан иборатдир.

Масалан, бир блок ўргатувчи вазифасини бажариб билимларни эгаллашни амалга оширади. Ушбу мажмуада ватанимиз рамзлари (байроғи, герби, гимни, конституцияси), алифбо (харфлар, тест, машқлар), математика (сонлар, тестлар) қўшимча дарслар (менинг ойлам, одам аъзолари, мевалар, сабзавотлар, уй хайвонлари, яввойи хайвонлар, қушлар, ошхона идишлари, кийим-кечаклар, уй жиҳозлари, ранглар, шакллар, йил фасллари, йил ойлари, ҳафта кунлари) жой олган. Бундаги ҳар бир элемент расмлар билан берилган ва овозлаштирилган. Дарсларни ўзлаштирилганларини текшириш мақсадида ўзининг синаб кўр иловасида интерактив топшириқлар

Адабиётлар

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoev. Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari tog'risida. «Xalq so'zi» gazetasi 2017 yil 11- sentabr 181 (6875)-son.
2. "Ilk qadam" Maktabgacha ta'lim muassasasining Davlat o'quv dasturi. -T.: 2018.
3. Allamberganova M. Razrabotka i ispolzovanie interaktivnix uchebrix kompleksov v uzebnom protsesse. Vestnik Karakalpakskogo otdeleniya Akademii nauk Respubliki Uzbekistan. 2010, №3, -C.95-97.

РЕЗЮМЕ
Мақолада мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчиларининг таълимий ва тарбиявий ишларини ташкил этишда интерактив мажмуалардан фойдаланиш афзалликлари ҳақида сўз юритилади.

РЕЗЮМЕ
В статье идёт речь о преимуществах использования интерактивных комплексов в организации образовательно-воспитательных работ среди воспитанников дошкольных образовательных учреждений.

SUMMARY
The article refers to the advantages of using interactive complexes in the organization of educational and upbringing work among pupils of preschool Educational Establishment.

ОСОБЕННОСТИ ПОСТРОЕНИЯ ТРЕНИРОВОЧНОГО ПРОЦЕССА В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ГИМНАСТИКЕ

Д.А.Ахмедова – ассистент ўқитувчи

Ўзбекский государственный университет физической культуры и спорта

Таянч сўзлар: ўқув жараёни, махсус моторли ва жисмоний тайёргарлик, хореографик машғулотлар, назорат синовлари, мусобакалар.

Ключевые слова: тренировочный процесс, специально-двигательная и физическая подготовка, хореографическая подготовка, контрольные испытания, соревнования.

Key words: training process, special motor and physical training, choreographic training, control tests, competitions.

Актуальность. По данным анализа материалов исследования ведущих теоретиков и практиков [1,2,3,4] состояния проблемы построения учебно-тренировочного процесса в художественной гимнастике свидетельствует о недостаточно полной ее научной разработке. До настоящего времени основное внимание

берилган. Кувнок танаффус бўлимида болажонларимизнинг севимли қўшиқлари, бадантарбия машқи ва эртақлар жойлаштирилди. Мисол қилиб айтадиган бўлсак Мактанчоқ куён, Олтин тарвуз, Чипор товук эртақлари тарбияланувчиларда нафақат қизиқарли эртанки томоша қилиб мазмунли ҳордиқ чиқариш, балки адоб-ахлоқ фазилатларини ўзларига сингдиришда ва муҳокама қилишга ўрганиш кўникмаларини шакллантиради.

Бу эртақлар мультимедиа тизими имкониятларидан фойдаланиб овозлаштирилган кўринишда берилган. Бу эса нафақат сифатли намойишни ташкил этади, шунингдек, тарбиячилар учун методик таъминот вазифасини ҳам бажаради.

Тарбия масалаларидан энг аҳамиятлиларидан яна бири бу соғлом турмуш тарзига риоя этишга ўргатишдир. Бу мақсадда биз бадантарбия машқларини бажариш учун машғулотларни мажмуага жойлаштирилганмиз. Яъни тарбияланувчилар машғулот қаҳрамони билан биргаликда машқлар бажаради.

Бунда билимлар нафақат кўргазмали, балки аудио-визуал шаклда намоён этилади. Бу эса тарбияланувчиларда ахборотларни қабул қилиш, уларни эсда сақлаш, қайта ишлаш ва узатиш каби кўникмаларни шакллантиради.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, мактабгача таълим ташкилотларида тарбияланувчилар дастлабки билимларни ўзлаштириш кўникмаларини эгаллайдилар ва уларда базавий билимлар шакллантирилади. Мактабгача таълим тошкитотларининг давлат талабларида кўрсатилган таълим ва тарбия бериш вазифаларни бажаришда электрон ўқув ресурсларидан фойдаланиш умумий муҳим компетенцияларини шакллантиришда ўзининг салмоқли аҳамиятига эга деб айта оламиз.

Шунинг учун давлатимиз томонидан амалга оширилаётган ушбу соҳадаги ягона сиёсатни амалга оширишда тарбияланувчиларнинг билим савияси ва тафаккурининг ривожланишига асос бўладиган электрон ўқув ресурсларини замон талабида ишлаб чиқиш масаласи энг долзарб ва тезкор амалга оширилиши керак вазифа деб биламиз.